

Ben je geschikt of ongeschikt?

Gaten in de Voortzetting Pensioenopbouw bij Arbeidsongeschiktheid-regeling (VPA) van PWRI

Deelnemers van Pensioenfonds Werk en (re)Integratie (PWRI) die gedeeltelijk of volledig arbeidsongeschikt zijn of raken kunnen in aanmerking komen voor premievrije voortzetting van hun pensioenopbouw (niet te verwarren met een arbeidsongeschiktheidspensioen). PWRI betaalt dan volledig of gedeeltelijk - afhankelijk van de situatie en onder bepaalde voorwaarden - de premie voor het gedeelte dat de deelnemer minder gaat werken. De deelnemer moet dit wel zelf aanvragen¹. De deelnemer wordt hier automatisch per brief over geïnformeerd zodra PWRI de arbeidsongeschiktheidsgegevens van een deelnemer doorkrijgt van het UWV. Want de hoogte van de premievrije opbouw is afhankelijk van de WIA-klasse waarin de deelnemer is ingedeeld door het UWV².

Deelnemers aan wie premievrije pensioenopbouw wordt toegekend moeten zelf doorgeven als er iets verandert in hun mate van arbeidsongeschiktheid en of ze meer of minder gaan werken. Bijvoorbeeld bij een afname van hun arbeidsongeschiktheid, oftewel als ze meer arbeidsgeschikt worden. Uit de praktijk blijkt dat deelnemers dit vaak niet uit zichzelf doorgeven aan PWRI³. De deelnemer bouwt dan onterecht premievrij pensioen op voor het gedeelte dat de deelnemer meer arbeidsgeschikt is geworden. Dat leidt tot de volgende probleemstelling:

“PWRI betaalt onterecht te veel pensioen uit aan deelnemers die meer arbeidsgeschikt worden.”

Onterechte premievrije pensioenopbouw kost pensioenfonds naar schatting vermogen

Bij een handmatig opgezette controle door de pensioenuitvoerder van PWRI zijn er 92 gevallen gesignaleerd voor wie PWRI onterecht (een deel van) de premie betaalde. De doelgroep van deze controle waren deelnemers die tussen 2012 en 2024, al dan niet de hele periode, (gedeeltelijk) premievrij pensioen opbouwden. Sommige deelnemers bouwden ook al voor 2012 premievrij pensioen op. De periodes dat er onterecht premievrij pensioen werd opgebouwd lopen uiteen van 1 maand tot ruim 23 jaar per deelnemer. Gemiddeld is er door deze groep deelnemers 9,28 jaar onterecht pensioen opgebouwd.

Vanaf het moment dat de controle is uitgevoerd, is de hoogte van de premievrije opbouw gecorrigeerd. In de gevallen waar er een correctie plaatsvindt, komt het er in de praktijk op neer dat PWRI het onterecht opgebouwde pensioen niet gaat korten. De opgebouwde aanspraken blijven gehandhaafd. Dit kost het fonds veel geld. Naar schatting blijven bij deze herstelactie ruim € 78.000 bruto per jaar aan te veel opgebouwde pensioenaanspraken bestaan⁴. Zie tabel 1 voor de variabelen die zijn gebruikt bij deze berekening.

Opbouw per jaar	€10.832,44* x 1,701% =	€ 184,26
50% opbouw bij VPA	€184,26 x 50%** =	€ 92,13
Opbouw per deelnemer	€92,13 x 9,28 jaar	€ 854,87
Opbouw alle deelnemers	€854,87 x 92 deelnemers	€ 78.647,61

Tabel 1 - Berekening onterecht opgebouwde pensioenaanspraken, bruto per jaar

* uitgaande van voltijd minimumloon & franchise 2024

** uitgaande van 100% arbeidsongeschikt en 50% premievrije opbouw

¹ [Ziek of arbeidsongeschikt \(pwri.nl\)](https://www.pwri.nl)

² LCP

³ Herstelactie uitgevoerd door APG

⁴ Query uitgevoerd door APG

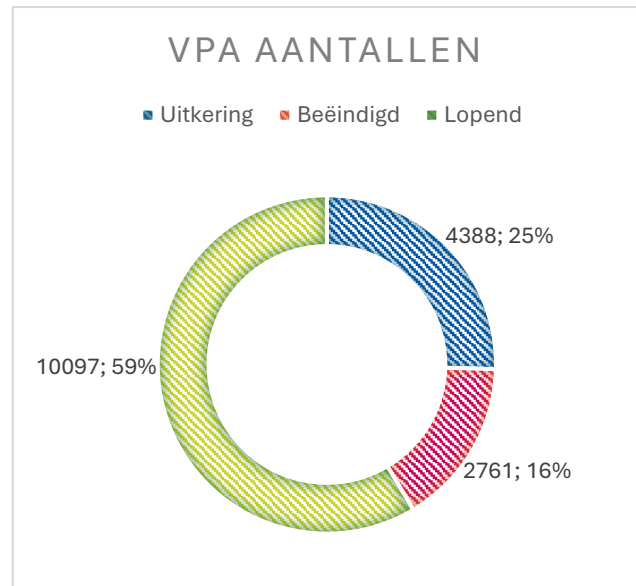
Waarom kort PWRI deze onterecht opgebouwde pensioenaanspraken niet?

Een belangrijke reden is denk ik dat PWRI zich er goed van bewust is met welke doelgroep ze te maken heeft. PWRI is een fonds voor medewerkers in de sociale werkvoorziening. Vaak zijn dit kwetsbare mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt⁵. Als zij gekort worden op hun pensioenaanspraken, zal dat voor deze deelnemers waarschijnlijk een relatief grote impact hebben op hun financiële gezondheid als zij met pensioen gaan en/of zijn.

Daarnaast ontstaat er al een pensioenverschil doordat de deelnemer minder pensioen kan opbouwen door de arbeidsongeschiktheid. PWRI zal daarom denk ik niet met terugwerkende kracht pensioenaanspraken korten, om zo te voorkomen dat het pensioenverschil nog groter wordt.

Ook denk ik dat het een belangrijke reden is dat PWRI reputatieschade wil voorkomen. Als 92 deelnemers worden gekort op hun pensioen, ook al zijn dat er relatief weinig op het totale aantal van bijna 200.000 deelnemers⁶ en ruim 10.000 actieve deelnemers die premievrij opbouwen, zal dat wel wat teweeg kunnen brengen. In figuur 1 staan het aantal lopende, het aantal beëindigde VPA-regelingen en het aantal premievrij opbouwende deelnemers dat inmiddels met pensioen is.

Om het vertrouwen van de deelnemers in het fonds zo hoog mogelijk te houden zal PWRI er daarom denk ik voor kiezen om niet te korten en niet terug te vorderen.

Figuur 2 – Aantal deelnemers met VPA-regeling bij PWRI

Terugvordering van te veel betaald pensioen bij reeds ingegane pensioenen zal tenslotte veel geld kunnen kosten. Dit zou betekenen dat gepensioneerde het te veel uitbetaalde pensioen moeten terugbetalen, met mogelijke grote gevolgen van dien. PWRI zal dit gezien de doelgroep denk ik willen voorkomen.

Tot slot denk ik dat de onterecht opgebouwde pensioenaanspraken niet worden gekort, omdat het fonds goed aanvoelt dat ze in het kader van de zorgplicht actief informatie moeten halen bij de deelnemer, in plaats van dat de deelnemer de informatie moet brengen. Het fonds moet er actief voor zorgen dat informatie over de mate van arbeidsongeschiktheid van deelnemers wordt opgehaald en geverifieerd. Je kunt natuurlijk zeggen dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is voor de deelnemer en het fonds, want deelnemers hebben de plicht om relevante veranderingen in hun mate van arbeidsongeschiktheid door te geven aan het pensioenfonds.

Verantwoordelijkheid

Maar hoe terecht is het dat de deelnemer daar (mede)verantwoordelijk voor wordt gemaakt? En wie is er nou echt verantwoordelijk voor het aanleveren van gegevens bij een complexe regeling voor mensen die al een afstand tot de arbeidsmarkt hebben? Is er geen manier om wijzigingen automatisch te registreren? Dit zijn vragen die bij mij worden opgeroepen.

⁵ [Onze doelgroep \(pwri.nl\)](https://www.pwri.nl)

⁶ PWRI jaarverslag 2022, pagina 86

Doordat deelnemers onterecht pensioen opbouwen, worden de kosten van de VPA-regeling nog hoger dan die al zijn. In 2022 waren de totale technische voorzieningen voor de VPA-regeling alleen al ruim €23,7 miljoen⁷. Hier wordt in de solidaire regeling natuurlijk premie voor betaald door alle deelnemers, het collectief. En PWRI heeft een reserve om eventuele tegenvallers op te vangen. Maar uiteindelijk is de deelnemer van PWRI de dupe van het feit dat er te veel pensioen wordt opgebouwd en uitbetaald aan sommige deelnemers. Kan de solidariteit zo ver gaan?

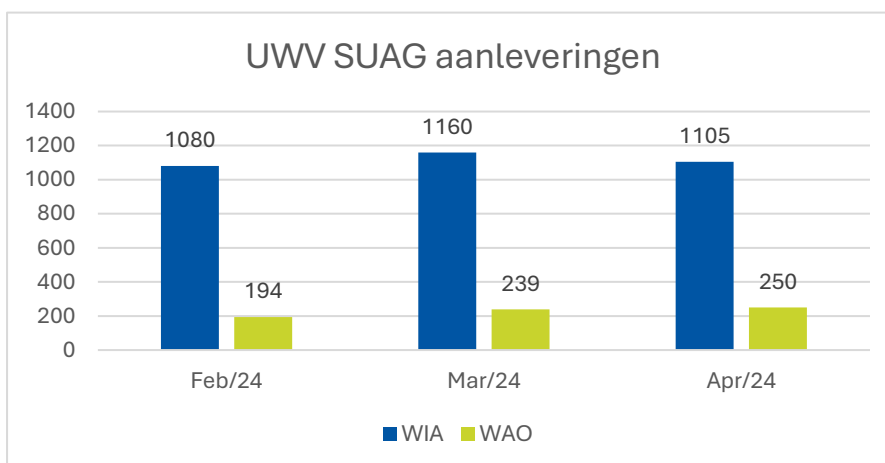
Ook al worden te veel opgebouwde pensioenaanspraken niet teruggevorderd, vanaf het moment van controle wordt er minder pensioen opgebouwd door de actieve deelnemer. Alhoewel dat terecht is, en wie er dan ook verantwoordelijk is, kan het toch een tegenvaller zijn voor de deelnemer. De deelnemer had waarschijnlijk een hoger bereikbaar pensioen verwacht. Had dit voorkomen kunnen worden?

Voorkomen is beter dan genezen

Wat wordt er momenteel al door PWRI gedaan om onterechte premievrije pensioenopbouw te voorkomen? In het kader van de zorgplicht is het zo dat het fonds een activatieplicht heeft.⁸ Je verwacht dus dat deelnemers geactiveerd worden om veranderingen in hun mate van arbeidsongeschiktheid door te geven.

Dat wordt bij PWRI gedaan via brieven aan de deelnemers, zowel op het moment dat VPA wordt toegekend als het moment van het meer arbeidsongeschikt worden van deelnemers die al gebruik maken van de VPA-regeling. Die laatste brief wordt automatisch verstuurd, net als een automatische activatiebrief om VPA aan te vragen op het moment dat een deelnemer arbeidsongeschikt is geworden. Echter, deze automatische brieven worden alleen verstuurd op het moment dat PWRI een signaal krijgt van UWV dat deelnemers meer arbeidsongeschikt worden. Er wordt geen automatische brief gestuurd op het moment dat er een afname in arbeidsongeschiktheid is. Ook bij het veranderen van de deeltijdfactor gebeurt er niks vanuit het pensioenadministratiesysteem van PWRI.

En dat terwijl er vanuit UWV wel wijzigingen in de mate van arbeidsongeschiktheid van deelnemers binnenkomen bij PWRI. Gegevens zijn dus voorhanden, maar er wordt weinig mee gedaan doordat er geen koppeling is tussen de aanlevering van UWV (SUAG)⁹ en het systeem van PWRI. Er komt geen automatisch proces. Dat vind ik een gemiste kans. Er zou eerder wat moeten gebeuren met de gegevens die binnenkomen.

Figuur 3 - WIA & WAO mutaties in aantallen per maand

In figuur 3 staan het aantal mutaties dat maandelijks vanuit UWV binnenkomt bij PWRI.

⁷ PWRI jaarverslag 2022, pagina 86

⁸ [Pensioenfondsen, pas gedragsinzichten toe bij invulling van zorgplichten - ESB](#)

⁹ [productbeschrijving-suag.pdf \(uwv.nl\)](#)

Er zijn bij PWRI herstelacties gericht op deelnemers die geen VPA hebben aangevraagd, maar daar misschien wel recht op hadden. Deze deelnemers worden alsnog benaderd om VPA aan te vragen. Maar er zijn (tot dit jaar) geen herstelacties geweest die gericht waren op deelnemers die onterecht (gedeeltelijk) premievrij opbouwen. Hier liggen mijns inziens verbetermogelijkheden.

Hoe kan PWRI onterechte premievrije pensioenopbouw verder voorkomen?

Ik denk dan vooral aan automatisering. Er moet een koppeling komen tussen de aanlevering van UWV en het administratiesysteem van PWRI, die ervoor zorgt dat er automatisch een signaal komt dat de mate van arbeidsongeschiktheid is gewijzigd. Zodat de premievrije pensioenopbouw kan worden aangepast. Mochten de gegevens die van UWV worden aangeleverd niet genoeg zijn om aanzet te geven tot een automatisch signaal, dan zal er beter met deze stakeholder moeten worden samengewerkt. UWV beschikt over de juiste gegevens, dus het is zaak om te zorgen dat deze gegevens duidelijk worden gecommuniceerd via een kanaal dat voor beide partijen werkbaar is.

Als deze gegevens goed doorkomen kan VPA toch ook automatisch worden toegekend? Nee, helaas niet. Door de verschillende voorwaarden en een aantal uitzonderingen op de regel blijft de beoordeling voorlopig mensenwerk.

Conclusie

Er ligt te veel verantwoordelijkheid bij de deelnemers om wijzigingen in hun mate van arbeidsongeschiktheid door te geven. Wanneer blijkt dat deelnemers onterecht premievrij pensioen opbouwen, wordt niet met terugwerkende kracht gecorrigeerd, in het voordeel van de kwetsbare deelnemer. Dat vind ik een goede zaak. Aan de andere kant moeten de overige deelnemers die de premievrije opbouw uiteindelijk meebetalen ook beschermd worden, door wijzigingen eerder te signaleren. Om dit te kunnen bewerkstelligen moet er betere samenwerking met stakeholder UWV en de pensioenuitvoerder van PWRI komen. Met als doel deelnemers niet onterecht premievrij pensioen te laten opbouwen, zodat zij en andere deelnemers niet voor verrassingen komen te staan.